

Les tortures, pràctica habitual a les comissaries espanyoles

L'ombra allargassada de l'estat

La mort de Miren Gurutze Yanci i de Xabier Galparsoro quan eren a les dependències de la policia torna a qüestionar la tortura i el marc legal que l'empara. "No hi ha mà negra", diu el ministre d'Interior, José Luis Corcuera. Però la "mort natural" ressuscita clapada d'hematomes.

Què tenen les dependències policiaques que provoquen l'infart o la païra suïcida dels detinguts?" Aquest interrogant, formulat per José Juan González Txabari, portaveu del PNB, dimarts, dia 28 de setembre, al ministre de l'Interior, José Luis Corcuera, posava el dit a la nafra. Un dubte que cap demòcrata no ha pogut esquivar, després de la mort de Xabier Galparsoro i Miren Gurutze Yanci, membre i presumpte membre de l'organització armada ETA poques hores després de ser detinguts.

Yanci era detinguda a Sant Sebastià el dia 23 a la matinada. De la comandància de la guàrdia civil d'aquesta ciutat -coneguda al País Basc per Intxaurrondo, i amb un llarg historial de denúncies per tortures, algunes d'elles penades amb condemnes- passa a Madrid. I allà mor, el dia 24 a la matinada, d'aturada cardíaca, quan la duïen del quarter madrileny de Tres Cantos a l'hospital. 45 minuts abans la doctora li havia receptat per telèfon, i a causa d'un fort dolor al pit, Mucorex, un medicament per al refredat. Galparsoro era detingut el mateix dia per la policia local de la població de Durango (Biscaia), i lliurat a la policia de Bilbao. Allí, i abans de ser traslladat a Vitòria, es queda tot sol i sense manilles a l'arxiu de la Direcció de Policia amb el comissari Manuel Álvarez. Es beu una cervesa i es llança per la finestra. Dos dies després moria a l'hospital de Basurto, de Bilbao.

Aquell mateix diumenge, María José Lizarribar, també presumpte membre d'ETA, que havia estat detinguda el dilluns abans presentava 22 hematomes als braços i a les cames després d'haver passat pels centres de la guàrdia civil d'Errenderia, Intxaurrondo i Tres Cantos. El jutge Carlos Bueren, instructor del cas, va ordenar que la fotografiessin abans d'ingressar a la presó madrilenya de Carabanchel.

Bueren, davant l'allau de denúncies de

Miren Gurutze.

ARXIU

tortures fetes per tots els detinguts que aquell cap de setmana passaren per Intxaurrondo -el total de detinguts fou de 21 a tot el País Basc-, ordena, sense haver acabat els interrogatoris, que 14 d'ells passin a disposició judicial abans d'esgotar-se els terminis respectius de detenció.

APOSTAR SOBRE SEGUR

"Per què la metgessa forense va tractar una detinguda que tenia un infart com si es tractés d'un simple refredat? Si Galparsoro es va confessar membre d'ETA, per què no es va actuar amb les mesures de control corresponents?". Xabier Albistur, portaveu d'Eusko Alkartasuna, provava de posar el xèrif de la pel·lícula en evidència. Corcuera, emperò, s'avançava a les conclusions definitives de les investigacions i s'hi jugava el càrrec de minis-

tre apostant -contra la societat- per la innocència de policies i guàrdies civils. Yanci va morir de "mort natural". Galparsoro es va llançar voluntàriament per la finestra. I Lizarribar té deficiències hepàtiques que li causen taques groguenques i verdoses a la pell uns dies abans de ser detinguda. No hi ha "mà negra", diu Corcuera, que llança un desafiament: "Si les investigacions judicials demostren el contrari, s'exigiran responsabilitats a qui correspongui, inclosa, naturalment, la meua pròpia responsabilitat". Aquí no es tortura i si algu és capaç de demostrar el contrari, ell dimiteix.

L'habitual actitud del Govern amb fets d'aquest tipus contrasta amb els informes del Defensor del Poble o d'Amnistia Internacional sobre l'estat, que enguany comença així: "Al rep des de fa molts anys informes sobre tortura i maltractaments contra persones detingudes. La majoria de les denúncies es relacionen amb casos en què els agents de l'ordre han utilitzat deliberadament i sense justificació la violència física, arribant en ocasions a la tortura, en el període posterior a la detenció. Les acusacions provenen de persones detingudes sota sospita d'haver comès delictes penals comuns, de pertànyer o de col·laborar amb bandes criminals armades o grups terroristes".

Marcel Dalmau, detingut el 4 de juliol de 1992 a Girona durant la "ràtzia olímpica" contra una seixantena d'independentistes catalans, denuncià les tortures -igual que la majoria de detinguts-, amb paraules esfereïdores: "Al cap d'una estona d'estar a la cel·la, per causa de l'estat en què em trobava i amb una perspectiva immediata encara més horrible i monstruosa, vaig veure'm empès al suïcidi. Mai de la vida no havia pensat a suïcidar-me, però aquí se'm va presentar com una necessitat -no podia més- i com a resposta a tanta crueltat i vexació. Com que no tenia res amb què fer-ho, vaig llançar-me

corrents amb el cap contra la paret. Vaig quedar immòbil a terra, amb el cap donant-me voltes”.

Davant l'allau de denúncies de maltractaments que seguiren a les detencions, la Crida organitza un acte històric contra la tortura que omple el Palau de la Música de Barcelona. Oriol Martí, metge i militant del Partit dels Comunistes de Catalunya, també detingut i torturat, hi diu: “La tortura ha travessat la negra nit i ens ha mostrat quina és la veritable cara de la transició”.

En la segona tongada de detencions, a Catalunya, Gustau Navarro i Agustí

Cerdà, ambdós militants de Catalunya Lliure i detinguts el 8 de desembre, van denunciar tortures quan foren alliberats, quatre dies després. Cerdà va rebre cops al cap i al clatell. “Si em movia, podien fallar i donar un cop mortal”, va declarar aleshores. Navarro va denunciar les tortures davant Bueren, a qui va presentar la foto que apareix en aquesta mateixa pàgina, però el magistrat ha desviat el cas a un jutjat de Madrid, que “demana –explica Navarro– 150.000 pessetes a l'Associació contra la Tortura d'aquella ciutat com a condició per a presentar-se com a part; per tant, la impressió de l'advocat és que

hi ha una intenció clara d'arxivar el cas”.

SOTA EL PES DE LA LLEI

Cops, bossa de plàstic, elèctrodes, “la banyera” –que ha estat denunciada per quasi tots els bascos torturats fa dos caps de setmana–, etc., són, a més d'una pràctica anticonstitucional i contrària al concepte de democràcia, mètodes de tortura aplicats no tan sols a detinguts per motius polítics, sinó també a delinqüents comuns, i destinats, segurament, a l'obtenció d'informació en els interrogatoris. Un “mal necessari”, pensen alguns.

Gustau Navarro. C. PUERTOLAS

Tanmateix, l'actual legislació legítima, d'alguna manera, la pràctica de la tortura. Segons la Llei d'Enjudiciament Criminal espanyola, art. 520 bis, el termini de detenció/incomunicació és de cinc dies –tres per la Llei Antiterrorista i dos més de pròrroga concedits pel magistrat que instrueix el cas–. Aquest termini permet que la pràctica de la tortura sigui normal a les dependències de la policia espanyola. Això és una flagrant transgressió de l'art. 17.3 de la Constitució espanyola, que garanteix al detingut el dret a no declarar, la qual cosa fa absurda una privació de llibertat que excedeixi les 24 hores, termini previst actualment per la majoria d'estats democràtics. Si això es portés a terme, ben segur que l'estat espanyol no figuraria en el lloc 24 de l'índex de llibertats establert per l'Informe del Programa de Desenvolupament de l'ONU, en l'últim lloc pel que fa a les democràcies occidentals i per darrere, encara, d'alguns països del Tercer Món.

Ara bé, també podria ser que la repressió de certs sectors polítics i socials per la justícia espanyola no fos tan reeixida com figura que és ara... amb un vist-i-plau de l'oposició, sobretot d'esquerra, que esborrona, sobretot si el contrastem amb l'enquesta d'Antena 3 TV que assegura que el 50% de la població de l'estat no creu en la versió oficial sobre aquestes últimes morts al País Basc.

El dubte bé val una dimissió.

Joan Marí

Fèretre de Xabier Galparsoro portat a coll pels seus companys.

ARXIU